

kind & samenleving

INHOUD

Lang leve Pippi Langkous

Maneuvers bij een basketpaal

"Het grootste risico op een speelplein is verveling"

Interview met ontwerper Serge Depraetere

Yes, het regent!

Tussen sierlijke fontein en smerige plassen

Cartoon

Hangen, excuseer: chillen

Hoe geef je jongeren een plek?

Modder & melkbakken

Er zijn pioniers gesignaleerd in de kinderopvang.

Na de barbecue

JUNI - 2015

editie 8

Foto: Diego Franssens

KIND & RUIMTE

Lang leve Pippi Langkous

Huiswerk levert eigenlijk niet zo veel op. Het werd eind mei op verschillende manieren op Facebook gepost naar aanleiding van een reportage bij Koppen. De onderwijspecialist die erbij gehaald werd, stelde voor welk percentage kinderen huiswerk voor betere leerprestaties zorgt. "Geen waardevol effect," zei hij. (Een weekend later werd dat overigens weer met verve tegengesproken door een andere expert, op basis van ander onderzoek. Dat spreekt.)

Kijk, daar gaan mijn ogen nu van blinken. Ik ben een groot (en nauwelijks verborgen) voorstander van 'geen huiswerk'. Niet omdat ik er persoonlijk iets tegen heb, maar omdat ik vind dat de tijd van kinderen al zo veel voor hen ingevuld wordt. De dag van schoolgaande kinderen is eigenlijk al behoorlijk lang. Waarom moeten ze dan 's avonds nog van alles doen? Om discipline te leren, te oefenen, te leren werken? Doen ze dat dan niet allemaal op school? (Ik denk ook dat we scholen niet moeten onderschatten). Ik probeer de redenering door te trekken. Stel dat wij een hele werkdag bezig zijn en dan 's avonds thuis nog moeten oefenen om ons 'echte werk' te kunnen doen. Er zijn toch wel andere en soms ook leukere dingen te bedenken?

Vanwaar toch komt onze drang om de tijd van onze kinderen de hele tijd in te vullen? Zelfs het buitenspelen, iets waar we bij Kind & Samenleving alleen maar ronduit vóór kunnen zijn, wordt meestal ingekapseld in externe overwegingen. De meest recente: je gaat er beter van zien. (Fijn zo. Had ik maar meer buiten gespeeld als kind. Maar wacht, ik speelde zelf niet graag buiten! Eigen schuld dikke bult?) Het belang van buitenspelen wordt ook van stal gehaald als we weer eens vaststellen dat kinderen te veel naar schermen kijken en te weinig bewegen.

Bij ons thuis wordt er erg veel naar Pippi Langkous gekeken (op tal van schermen). Onze jongste vertrekt zowat elke dag naar school met 2 staartjes in de haren en de zelfverzekerde mededeling: "lek benne Pippi Langkous!" Intussen ben ik relatief mee met de verhalen. Het is - hoe oud het ook is - toch erg verfrissend om een wereld te kunnen tonen waar er dagelijks avonturen te beleven zijn, waar kinderen zelf op stap kunnen gaan, en waar volwassenen - eerlijk - meestal een beetje fantasieloze figuren zijn die weinig pret kunnen maken. Romantisch? Escapistisch? Ja, misschien wel. Maar ook uitdagend en radicaal.

Kijk, zoiets wens ik ons allemaal toe. Wat meer huiswerkvrije tijd die we helemaal vrij kunnen invullen. Niet meteen om iets anders dan beter te gaan kunnen, of de een of andere cruciaal geachte vaardigheid extra te gaan verwerven, maar gewoon omdat vrije tijd waardevol is.

De zomer komt eraan. We hebben alweer wat gelegenheid om dat volop uit te proberen. En misschien wordt in september al in wat meer scholen zonder huiswerk gewerkt. Benieuwd wat dat oplevert.

An Piessens

Maneuvers bij een basketplein

Speelkansen zitten vaak op onverwachte plekken, en slijtage kan nieuwe mogelijkheden openen. Het verhaal van een basketterrein door de jaren heen.

Door Peter Dekeyser

Eén van de vele leuke plekjes in het park 'de Groene Valleï' in Gent is een cirkelvormige verharding met in het midden een bijzondere basketpaal. Omdat iets verderop een oude Leie-arm ligt, wilden de ontwerpers verhinderen dat ballen voortdurend de helling af zouden rollen en dan in het water belanden. Dus gebruikten ze een stel boomstammen, die ze aan de rand van de kring legden. Hierdoor moesten de basketballers maar uitzonderlijk hun spel staken om de bal uit het water te vissen. Een geslaagde ingreep, de ontwerpers kenden hun vak.

Maar zo'n boom vergaat. De afgelopen vijf jaar lagen die stammen dan ook stelselmatig weg te teren. Een opmerkelijke voorbijganger kon bovendien zien hoe kinderen nu en dan stukken verrotte boom wegsleurden en probeerden de Leie in te krijgen. Ongewenst gedrag? Of kwaliteitsvol spel? Zo'n boomstam manipuleren is immers niet makkelijk: het vergt overleg, samenwerking en creatief denken.

Ondertussen zijn de boomstammen geheel verdwenen. Het gevolg laat zich raden. Zowat wekelijks rolt er wel een bal het water in. Op zo'n moment zie je steevast een stelletje met vertwijfelde gezichten staren naar de bal die ongeveer even ver van beide oevers blijkt te liggen. Je ziet ze nadenken en overleggen: "Hoe krijgen we onze bal terug?" Een voordeel: het water stroomt meestal heel traag, wat het groepje meer tijd geeft om oplossingen te bedenken, en ook om het nodige materiaal erbij te sleuren...

Dan begint de actie echt. Systemen worden overwogen en uitgetoet. Een vaak beproefde techniek: stenen en takken gooien om golfjes te maken en zo de bal dicht naar één van de oevers te drijven. Soms maakt de bal uit zichzelf een bochtje en gaat hij spontaan richting één van de oevers. En als de bal dan min of meer naar de kant gedreven is, moet iemand afdalen tot bij de waterspiegel. Heel af en toe rolt die gewoon even zijn broek op om blootsvoets in het water te stappen. Eens de bal gered, is het stelletje al meer een heuse groep geworden, die na enkele high-fives terug oprukt naar de basketkorf.

De pedagoog blijft achter met de vraag: moeten we die basketruimte nu opnieuw herstellen? Of is de actie 'red de bal' net iets wat we kinderen niet mogen ontnemen? Misschien is het hele avontuur om de bal terug te krijgen wel een onbetaalbare speelkans...

Hoe verleg ik een steen?

Serge Depraetere ontwerpt speelse landschappen

De beste speelplekken zijn die waar je fantastische herinneringen verzamelt: de eerste blauwe plek, de eerste kus, vuurke stook, de ontdekking van een vriend voor het leven. Maar wat als steeds minder kinderen toegang hebben tot avontuurlijke plekken? Serge Depraetere, medeoprichter van Playful, tekent al dertig jaar speelse ruimtes. "Eigenlijk zou mijn werk overbodig moeten zijn."

Door Kaat Schaubroeck

"Als kind gingen we wel eens op schoolreis naar een grote speeltuin in Lier, waar van die tuigen stonden waar je heel wild op kon gaan, een Vliegende Hollander en zo. We vonden het fantastisch, maar in onze ogen was dat vooral een attractiepark: het echte spelen gebeurde thuis, in het bos, waar we zelf onze kampen bouwden, insecten zochten, in de beek pookten met een stok (lucht) of deden alsof we daarin konden zwemmen. Helaas hebben veel kinderen in een stedelijke context geen toegang meer tot dat soort plekken. Dus moet je het organiseren, door ruimtes aan te leggen waar je in het donker kunt zitten, kunt klauteren, waar je vuil mag worden, nog iets kunt doen dat minstens bijna gevaarlijk is. **Met nostalgie heeft dat niets te maken: je geeft kinderen iets terug wat wezenlijk is voor hen.**

Ik heb ooit gewerkt voor een traditioneel bedrijf van speeltoestellen, maar ik kwam er steeds vaker in conflict. In al die catalogi zag je hetzelfde: **er stond een prachtige filosofische inleiding in over het belang van spelen, fantasie en avontuur, maar zodra ze de toestellen lieten zien, ging het nog maar over twee zaken: 'veiligheid' en 'onze commerciële diensten'**. Ik vond dat ze hun beloften niet waarmaakten en ben een eigen ontwerp bureau gestart. Ik wilde kinderen geven wat ze echt nodig hebben: plekken waar ze hun fantasie kunnen ontwikkelen, en waar ze ook met andere kinderen samen kunnen zijn. Als spelend leer je omgaan met een groep, ontdek je dat je de ene keer misschien wordt uitgelachen omdat je wat dikker of trager bent, maar dat je andere keren de sterkste en de slimste kunt zijn.

"Niks zo mooi als herinneringen te mogen schrijven"

Mijn visie op spelen is heel intuïtief gegroeid. Ik ging vaak kinderen observeren, ging met ze praten en dan zag ik hoeveel ze tekortkwamen. Ik heb het ooit meegemaakt dat er een duur speeltoestel was neergezet op de plek waar de jongens vroeger voetbalden. Dat werkte van geen kanten, de eerste dag reden de kinderen al met hun fiets de glijbaan af. Toen ben ik met die mannen gaan samenzitten, en hoorde ik wat ik wist dat ik zou horen: 'Wij willen gewoon ons voetbalveld terug.' **Een terrein aanleggen zonder rekening te houden met de kinderen daar, dat doe je niet.** Zeker als je in een wijk werkt, moet je ook rekening houden met de demografie. In een wijk waar de kinderen gemiddeld vier, vijf jaar zijn, moet je iets op de groei maken, dan moet je liefst ook voorzien dat ze daar later kunnen basketten, rondhangen, klimmen...

Afgewerkte kasteeltjes lever ik niet. Ik wil een landschap creëren dat werkt, en ja, het mag ook mooi zijn. Zeker als je grote projecten ontwerpt, dan zet je toch een landmark neer. Maar de kern blijft: wat hebben de kinderen op deze plek nodig? Zijn degenen die rustig willen spelen bediend? Is er iets ruiger ook? In Planckendaal heb ik huisjes gezet in Italiaanse kleuren: kinderen kunnen er spelen, elkaar ontmoeten, er zijn rustplekken, en ze kunnen er hun eigen verhaal maken over een dorp uit hun verbeelding. **Vroeger zeiden ze tegen mij: 'Gij met uw huizekes altijd'. Maar je moet ook plekken voorzien voor de momenten waarop de jongens nog wat doorgaan met ravotten, terwijl de meisjes misschien even apart willen zitten.**

Ik heb niet de ambitie om kinderen pijn te doen. Je moet dus een goeie risicoanalyse maken, maar je moet tegelijk voldoende speelkansen bieden. Een kind dat op een speelterrein aankomt, leest dat onmiddellijk: aha, dat is voor mij, daar ga ik dit en dat doen. Als het allemaal plat en saai is, dan zal het misschien proberen om op het dak van die toren te geraken, die veel te steil is. **Het grootste risico op een speelplein is verveling. En het tweede grootste risico zijn papa's die tegen hun kind zeggen: jawel, ge kunt daar wél op. (lacht)** Dan worden die kinderen uitgedaagd om iets te doen waar ze niet klaar voor zijn, één en al angst, terwijl zo'n terrein net voorziet dat je langzaam hoger op leert klimmen.

Op zich vind ik het fantastisch, hoor, als ouders en kinderen daar samen spelen, want in een goeie speeltuin is een kleine altijd in het voordeel van de grotere. Altijd. In een klimconstructie, bijvoorbeeld, raakt een kind veel sneller vooruit dan een volwassene, hij kan overal in en doorheen terwijl mama of papa maar worstelen. **In het lopen is papa beter, in voetbal is papa beter, maar daar, in de speeltuin, is die kleine de beste.**

Kinderen krijgen vandaag andere impulsen dan dertig jaar geleden, maar volgens mij zijn ze in wezen niet veranderd. Zodra ze van die tv of computer worden weggehaald, zijn ze nog altijd even nieuwsgierig. Ik denk ook niet dat de tv op zich een probleem is. **Het gaat niet over de toestellen in huis, het gaat over de speelkansen buiten.** Zeker in kansarme gezinnen, waar vaak al minder speelruimte is, maakt dat een enorm verschil. Als er buiten niets te doen is, dan loop je met je rugzakje van school naar huis, je smijt het daar ergens en je gaat tv kijken. Dat soort situaties maakt mij echt kwaad. Ik snap ook niet dat sommige steden daar zo weinig aandacht voor hebben. Als je een hele generatie kinderen voor de tv laat zitten, hoe wil je dan geëngageerde burgers krijgen?

Zelf ben ik tot mijn zestiende naar school geweest. Ik was nogal een rebel, ben het afgetrapt thuis, de wereld rond gaan zwerven. In die periode kwam ik aan de kost als tekenaar op straat. Toen ik vader werd, vond ik dat ik eindelijk een serieuze job moest hebben, maar ik heb geluk gehad: ik ben mijn leven lang kunnen blijven spelen. Dat is fantastisch: dat je naar een opdrachtgever gaat, luistert wat mensen willen en onderweg naar huis al je fantasie daarop los kunt laten. Ik heb me altijd een bevoorrecht mens gevoeld dat ik dit kon doen. **Niks zo mooi als kinderherinneringen te mogen schrijven.**

Soms denk ik: ik had meer voor de kinderen teweeg kunnen brengen als ik mijn bedrijf groter had gemaakt, maar dan zou ik alleen maar de manager geweest zijn. Dat wilde ik niet. Ik wilde ook creëren. Misschien heb ik daardoor dan geen enorme steen verlegd, maar ik heb toch alleszins een stevige duw aan het water gegeven."

Yes, het regent!

Tussen sierlijke fontein en smerige plassen

Kinderen en water... Het is een gouden combinatie. Gemeentebesturen investeren dan ook vaak veel geld in leuke waterpartijen en fontein. En natuurlijk valt daar veel voor te zeggen, maar ook plassen in krakkemikkige paden spreken vaak tot de verbeelding.

Door Peter Dekeyser

Een mooie waterpartij biedt heel wat speel- en belevingskansen. Op de grote markt in Doornik bijvoorbeeld werd een stel spuitkoppen op één lijn in de grond ingewerkt. Waar en wanneer precies die aan het werk zullen gaan, lijkt compleet onvoorspelbaar. Kinderen dagen dan het lot uit: ze rennen over de hele lijn, om te testen of ze aan het einde raken zonder nat te worden, en hop... daar gaan enkele spuitkoppen aan het werk.

Nog zo'n voorbeeld 'voor in de boekjes' is het Vissersplein in Oostende. Aan de rand van het plein, met zicht op de zon, ligt een rotspartij in de vorm van een golfbreker. Aan één zijde ziet de golfbreker eruit alsof de stenen door de branding enigszins uiteen zijn geslagen, en tussen de stenen door borrelt en spuit het water. Een droom voor elke speelse avonturier...

Fontein op de grote markt in Doornik.

Doordacht ontwerp nodig?

Het is zonder meer fijn dat gemeentebesturen dergelijke inspanningen doen en 'spannende', fontein creëren. Tegelijk mogen die plekken, die vaak een stevige investering vragen, ons niet blind maken voor een ander soort speelkansen. Het is fantastisch om te zien hoe kinderen aan de slag gaan met water op plekken die eigenlijk per ongeluk zijn ontstaan. In een plas op een of ander krakkemikkig plein, langs een beekje of een hobbelig pad kunnen ze eindeloos experimenteren, manipuleren, proberen droog te blijven...

Op de foto hiernaast zie je een buitenspeelruimte van een kinderopvang. Het is het soort beeld waar weinig burgemeesters trots op zouden zijn. Het is evenmin een situatie die door een ontwerper kan zijn gecreëerd. Kortom, het is geen mooie plek, maar ze biedt wel heel wat kansen, en kinderen zijn er helemaal weg van. Op schoolspeelplaatsen zie je het ook wel: een verouderde, wat verzakte bevoering zorgt ervoor dat er hier of daar een stevige plas ontstaat. Na een regenbui maken kinderen hier dankbaar gebruik van. Met andere woorden: als het over speelruimte gaat, dan gaan kwaliteit en esthetiek lang niet altijd hand in hand. Soms biedt een terrein kansen, net doordat het niet is aangelegd. In onze ijver om plekken te creëren die esthetisch verantwoord zijn en waar we wat meer controle over hebben, geven volwassenen dit soort speelruimten nog weinig kans, waardoor vaak heel wat potentieel verloren gaat.

Links onder zie je een onogelijk beekje, aan het oog onttrokken: ongetwijfeld is dit een plek waar ook al kampen gebouwd zijn. Logisch toch? Wie wil zijn kamp nu niet aan de waterkant? Het is ook slim, want water bij het kamp biedt bescherming. Zo zijn die paletten hier natuurlijk verzeild geraakt. Gelukkig is dit een plekje dat door geen volwassene wordt geclaimd, anders was het natuurlijk al lang opgeruimd. Onze wens? Een zomer met heerlijke fonteinen én af en toe een malse bui die de mooiste plassen tovert.

Natuurspeelplaats Tiengemeten in Nederland. Waar waterspel écht avontuur wordt.

Cartoon

Peter Dekeyser

Hangen, excuseer: chillen

Hoe geef je jongeren een plek?

'Rondhangen'. Dat is het woord dat altijd terugkomt als we het hebben over tieners en jongeren in de publieke ruimte. Maar wat doen tieners en jongeren dan precies? Hoe beleven ze dit? En hoe creëer je ruimte voor hen? In september geven we hierover een praktijkgerichte vorming, maar we zetten nu al graag wat inzichten op een rij.

Door Wouter Vanderstede

De termen 'rondhangen' en 'hangjongeren' hebben een negatieve betekenis gekregen. Ze worden geassocieerd met 'overlast', lawaaihinder, zwerfvuil, claimgedrag, druggebruik... Het overlastdenken is in die mate gegroeid dat jongeren zelf het woord ook in negatieve zin gebruiken over andere jongeren. Uit onze lopende actie-onderzoeken in suburbane nevelstadgemeenten leren we alvast dat sommige tieners zeer negatief spreken over andere jongeren en er met een boogje omheen lopen. Niet zelden heeft dit ook een racistische ondertoon.

Nochtans zijn zijzelf in de ogen van bepaalde volwassenen dan ook weer 'hangjongeren'. En soms vertonen ze inderdaad hetzelfde soort gedrag. Maar zélf geven ze het liever een andere naam. Ze noemen het 'chillen', 'shoppen', 'voetballen', 'basketten', 'skaten', 'freerunnen'... Ook dat 'chillen' kan van alles inhouden, van rustig in het zonnetje kletsen, zelfs een gezelschapsspel thuis spelen, tot een joint laten rondgaan. In essentie betekent het samen zijn met vriend(inn)en, zonder ouders en volwassenen.

Durven doorvragen

Dit rustige 'chillen' wordt vaak afgewisseld met actiever bewegen. Skaters hebben het expliciet over de afwisseling 'chillen-skaten-chillen-skaten'. Meisjes wisselen het shoppen af met een ijsje op een bank. Ook bij voetballers zie je die afwisseling. Soms is het voetballen zelf bijna chillen: dan staan ze met drie af en toe een pass te geven naar elkaar, met een blikje in de hand en met hippe muziek uit de smartphone, wachtend tot een vierde komt aansluiten. Dit is heel wat anders dan afspreken met de goeie shotters van de wijk om op het sportcentrum een match te spelen tegen het team van de naburige wijk. De term 'voetballen' dekt dus heel wat ladingen, waarvoor telkens een ander soort ruimte nodig is, en die brede invulling vinden we terug bij vrijwel alle activiteiten.

Bij jongeren hangt aan de keuze van die activiteiten in veel gevallen ook een 'way of life' vast: een echte basketter bijvoorbeeld herken je meestal van ver aan zijn kledij, lichaamstaal, taalgebruik. Ook voetballers bespreken tijdens de 'chill'-periodes uitgebreid de laatste uitslagen van eerste, tweede en derde klasse, ze volgen de Champion's League 's avonds op de voet om er 's anderendaags uitgebreid over te kunnen meepraten. En skaters geraken zelfs quasi vergroeid met hun skateboard: ze nemen die overal mee en gebruiken die ook als mobiele zitplaats.

Als je een programma van eisen opmaakt voor een ruimtelijk project, moet je dus doorvragen en mag je je niet tevreden stellen met een algemene term als 'voetbal', 'hang- en ontmoetingsplek', 'skate'... Ook uit observaties op het terrein leer je heel wat: je ziet de concrete ruimtelijke verschijningsvorm van voetballen, basket, skate, en dit biedt aanknopingspunten voor het gesprek.

Logica van de plek

Rondhangplekken - excuseer, chillplekken - zijn op het eerste gezicht willekeurig. Een bankje, elektriciteitskast of vensterbank lijken te volstaan. Maar waarom dan dat bankje of die vensterbank? Tieners en jongeren zijn mobieler dan jonge kinderen en ze verplaatsen zich regelmatig. Afspreekplekken wisselen.

En toch zit er in veel gevallen een logica in de chillplekken. Die zit meer in de locatie en de plaats in het weefsel dan in hoe ze er concreet uitzien. Het concept 't tiener- en jongerenweefsel' laat toe om die belangrijke plekken te ontdekken. Een bushalte of snoepwinkel in de buurt, plekken waar veel voorzieningen voor jongeren bij elkaar liggen, zullen sneller als ontmoetings- of chillplek gebruikt worden. Daar kan het echt interessant zijn om bewust een jongerenontmoetingsplek te maken of subtiel vorm te geven.

Hoe moet die er dan uitzien? Standaardoplossingen bestaan hier niet. Een typologie van hangplekken kan hierbij helpen. Ze maakt onder meer duidelijk dat je niet overall formele JOP's ('jongerenontmoetingsplaatsen'), 't tienerhonken' of 'lummelhoeken' moet plaatsen.

Drie typische chillplekken

Vanuit veldwerk en inspraaksessies, kunnen we een aantal typische chill-plekken onderscheiden. Het zijn er veel meer, maar we beperken ons hier tot een drietal. Wanneer types samen of naast elkaar voorkomen, verhoogt dat uiteraard de chill-potentie.

1. STEENWEGEN, STATIONS EN HALTES VOOR OPENBAAR VERVOER

Tieners en jongeren zijn voor hun autonome verplaatsingen afhankelijk van fiets of openbaar vervoer. Routes naar de stad lopen dikwijls langs steenwegen, en daar zijn meestal ook afspreekplekken voor scholieren. Dit kunnen pleintjes en kruispunten zijn, maar ook krantenwinkels of een supermarkt. Daar vind je immers blikjes, chips, snoep en prepaidkaarten. Een gemeente kan op deze punten langs de steenweg basic afspreekplekken voorzien: pleintjes, bij voorkeur in de buurt van belangrijke kruispunten en winkeltjes, die wat afstand houden van het verkeer, maar waar je goed contact kan maken met de straat. Een bank, rudimentair zitblok of muurtje geven wat houvast, al zet je die best niet te dicht bij een woning. Deze micro-plekken kunnen ook deel uitmaken van een plein of park. Dan kan er misschien ook een afdakje bij. Zorg wel voor voldoende vuilnisbakken en voorzie goede opvolging van zwerfvuil.

Eigenlijk zijn ook bushaltes wachtplekken waar jongeren elkaar kort ontmoeten. Bij kleinere haltes kan de halte zelf volstaan. Bij grotere haltes kan het interessant zijn om een bijkomende afspreekplek te maken in de buurt. Belangrijk is dat je de bus goed ziet afkomen. Grotere bus- en treinstations zijn nog een iets ander verhaal. Ze functioneren als 'interscolaire' ontmoetingsplaats: het is soms de enige plek waar je vrienden of een lief van een andere school kan ontmoeten. Dergelijke plekken verdienen een uitgewerkt plein en voldoende wachtruimte, met zicht op de bus. Ook gratis WIFI zou hier niet misstaan. Bij het ontwerp van stationspleinen is het essentieel om de looplijnen goed in kaart te brengen. Verblijfsplekken moeten naast die looplijnen liggen.

2. SHOPPINGCENTRA EN WINKELSTRATEN

Kenmerkend voor jonge tieners is dat ze eerder aan 'windowshoppen' doen. De belangrijke aankopen doe je met je ouders, maar met vrienden kan je de winkels al verkennen en kleine hebbedingetjes kopen. En tussenin haal je een ijsje of ga je iets drinken. Groepen meisjes en jongens paraderen dikwijls door de winkelstraat, ze maken contact en zien of het iets wordt of niet.

Winkelstraten, shopping centra en de aanliggende stedelijke pleinen moeten daarom ook op tieners en jongeren afgestemd worden. Vooral rond welbepaalde winkels (bijv. multimedia, games, kledingmerken, sportschoenen) en snackbars voorzie je best extra ruimte, anders staan ze andere winkelbezoekers in de weg. Hier kan je ook verblijfsplekken creëren, die er hip en loungy maar ook commercieel uitzien. Met die benadering kunnen misschien ook winkel-geranten overtuigd worden.

3. WATERRANDEN EN ZWEMVIJVERS, BRUGGEN EN JAAGPADEN

Langs veel waterlopen en kanalen in Vlaanderen lopen jaagpaden. Dit zijn meestal belangrijke routes om naar school of naar een stedelijk centrum te trekken. Een grote waterloop vormt een barrière, die slechts via de bruggen oversteekbaar is. Omdat wegen daar samenkomen of uiteen gaan, zijn het typische afspreekplekken voor tieners en jongeren. Zitten aan de waterboorden kan bovendien een grote charme hebben: ideale 'chill'-plekken dus. En in de zomer kunnen dit plekken zijn om pootje te paden, bijvoorbeeld dankzij brede trappen tot in het water. Soms vind je onder bruggen ook plekjes waar je niet gezien wordt, een sigaretje kan roken of waar je ongestoord graffiti kan spuiten.

Waterboorden en bruggen op jongeren afstemmen, kan op verschillende manieren, en hangt af van de sfeer van de plek of het gebruik. Soms blijft het beter een stedelijke rommelplek. Soms kan je er ook een intieme romantische plek van maken. En aan weerszijden van de brug kan je breder verblijfsruimte voorzien, liefst met wat zitelementen. Die plek hou je ook het best wat afgeschermd van het verkeer, maar met een goed uitzichtpunt op de weg zodat je de vrienden van ver ziet komen.

UITNODIGING

OVER CHILLEN EN HOTSPOTS: EEN NIEUWE VORMING

Kind & Samenleving organiseert een praktijkgerichte vorming over veldwerk en inspraak van tieners bij het ruimtebeleid. Daarbij gaan we ook de straat op, op zoek naar het jongerenweefsel in de Mechelse binnenstad.

Voor wie?

Jeugddiensten en inspraakbegeleiders, maar ook ruimtelijk ontwerpers, groendienstmedewerkers en al wie bij een goede inrichting van publieke ruimte betrokken is en/of interesse heeft in de wereld van jongeren.

Programma:

13u00-14u15:

- Inleiding: wat is rondhangen?
- Planning en ontwerp van jongerenweefsel
- Technieken voor veldinterviews en -observaties bij tieners en jongeren

14u15-15u30: Praktijkoefening in de Mechelse binnenstad

15u30-17u00: Bespreking van de ervaringen

Waar en wanneer?

Woensdagnamiddag 23 september 2015, 13u-17u

Villa32, Mechelen, Hanswijkstraat 32 (op 15 minuutjes stappen van het station)

40 euro.

I.s.m. Stad Mechelen

Inschrijven kan [hier](#)

Modder en melkbakken

Er zijn pioniers gesignaleerd bij de kinderopvang

Binnen is het droger, warmer en netter en toch groeit bij de buitenschoolse kinderopvang het besef dat kinderen ook voluit buiten moeten ravotten. Een aantal lokale werkingen - pioniers van het buiten spelen - blies ons onlangs omver met hun fantastische aanpak.

Door Peter Dekeyser

Van oudsher is de buitenschoolse kinderopvang gericht op binnen spelen. Dat zie je zodra je een opvang binnen komt: er is werk gemaakt van opbergsystemen voor het binnenspeelmateriaal, van sfeerrijke wandversieringen en leuk meubilair, er zijn hoekjes en zones afgestemd op allerlei spelvormen... En buiten? Buiten is het veeleer behelpen, met een beperkte ruimte en weinig speelkansen. Zo ontstaat er al snel een vicieuze cirkel: als die buitenruimte weinig speelkansen biedt, wordt ze ook minder gebruikt door kinderen, waardoor de focus nog sterker op binnen spelen ligt.

Groot was dan ook onze verwondering op de inspiratiedag die de VVSG onlangs organiseerde in Gent. We maakten er kennis met een aantal werkingen die stevig afwijken van die 'binnenspeelcultuur'. Werkingen waar je als kind, ook bij minder mooi weer, je jas aantrekt (of zelfs overalls en laarzen) en buiten op avontuur mag.

Drie werkingen die een stevig buitenspeelbeleid ontwikkelen, kwamen aan het woord.

- Het Nachtegaaltje uit Sint-Amandsberg, pionier in groene kinderopvang, bracht een wonderlijk verhaal over natuurlijk spelen (voor 0 tot 3-jarigen!) en hoe ze dat in de praktijk realiseren. Ook de aandacht voor communicatie met ouders neemt er een fijne plaats in.
- De kinderopvang van Gistel schetste hoe ze met veel goesting een natuurrijke, speelse plek uitbouwden. Ze lieten zich duidelijk niet afschrikken door het veiligheidsdiscours, maar maakten wel werk van een risicoanalyse. Het bleek een dynamiserend effect te hebben op het bredere Gistelse speel(ruimte)beleid.
- Ook de kinderopvang van Ichtegem richt haar werking nadrukkelijk op buiten spelen, en is niet bang om de nodige systeempjes en afspraken te bedenken om het buitenspelen in volle glorie mogelijk maken.

Een hoop rollend materiaal, een stapel limonade- en melkbakken, en het spel is gelanceerd. Iemand een drankje? (De Kastaar, Eernegem)

Wie buiten speelt, kan wel eens (enorm) vuil worden. Maar dat hoeft écht geen probleem te zijn: overalls en laarzen zijn beschikbaar. (De Kornuit, Ichtegem)

De deskundigheid van de Gistelse technische dienst werd ingezet om vlechtwerk van wilgen te maken. De waardering van de gebruikers is duidelijk! (kinderopvang Gistel)

De aanwezigen zagen de kwaliteiten, de meerwaarde van een speelbeleid waar natuurbeleving en vrij buitenspel een centrale plaats krijgen. Je voelde bij het publiek gewoon het enthousiasme. Enige terughoudendheid was er echter ook, omdat ze toch wel met wat vragen zaten. Wat zouden de ouders hiervan denken? En wat mocht er een klacht komen?

Wellicht zal net die terughoudendheid één van de belangrijke werkpunten zijn voor de speelse toekomst van de opvangsector. Wat ons betreft mogen de ideeën van deze pioniers schaamteloos geïmiteerd worden.

In meerstammige boompjes is het heerlijk klimmen. Fietsen vermijden in de valzone zou hier een zinvolle veiligheidsmaatregel kunnen zijn. Het klimmen verbieden zou daarentegen een doodzonde zijn! (De Kornuit Ichtegem)

VORMING

Rennen, vliegen, vallen, opstaan

Hoe creëer je speelkansen (binnen / buiten) in de buitenschoolse kinderopvang?

Kinderen hebben volop speelkansen nodig, zeker vóór en na een drukke schooldag. Dat een uitdagende ruimte goud waard is, beseffen begeleiders in de buitenschoolse kinderopvang dan ook maar al te goed. Toch ligt een inrichting die creatief én functioneel is, niet altijd voor de hand. Hoe kun je, zelfs binnen een beperkt budget, heel wat nieuwe mogelijkheden creëren? Met deze sessie reiken we een waaier van instrumenten aan om te sleutelen aan de bestaande inrichting in uw kinderopvang. We brengen een stukje theorie, waarbij we uiteraard ook aandacht besteden aan wetgeving en risicoanalyses. Maar we maken vooral werk van een resultaatgerichte aanpak, met concrete voorzetten en schetsen. Aan het eind van de voormiddag gaat u geïnspireerd en met een pak haalbare ideeën weer naar huis!

Wie?

- Voor medewerkers en coördinatoren van de naschoolse kinderopvang.
- De vorming wordt gegeven door Peter Dekeyser, stafmedewerker bij Kind & Samenleving. Peter brengt zijn jarenlange onderzoeks- en terreinervaring mee rond de inrichting van kwaliteitsvolle, veilige speelruimte.

Waar en wanneer?

Op donderdag 15 oktober, van 9 tot 12u.

In de kantoren van Kind & Samenleving, Nijverheidsstraat 10, 1000 Brussel.

Prijs: 30 euro per deelnemer.

Inschrijven kan [hier](#)

Na de barbecue

Niets

Rommel. Volwassenen hebben er een hekel aan, omdat hij het overzicht in de weg zit. Na het feest moeten de tafelkleden gewassen, de PET-flessen en het glas gesorteerd, de stoelen teruggezet op hun *gewone* plaats, de dingen moeten opnieuw hun bestemming krijgen. Het rooster van de barbecue, waar laten we dat ook weer? En kan iemand de kruimels wegvegen? Pas als alles opgeruimd is, vinden we rust.

Voor kinderen werkt het anders. Net de resten van het georganiseerde leven laten hun creativiteit stromen. Wat kun je doen met stukjes houtskool, bijvoorbeeld? En wat kan een bakstenen muur verdragen?

'Wat doen jullie?' vraag je dan, en zij zeggen: 'Niets.' Maar zo'n soort niets betekent eigenlijk: van alles.

COLOFON

Iets gelezen dat u heeft geraakt? Mail naar info@k-s.be!

Uw ideeën (complimenten, kritische bedenkingen) inspireren ons voor volgende e-zines.

Kind & ruimte wordt 3x per jaar digitaal verspreid.

Gratis abonneren kan op www.k-s.be.

Contactgegevens

info@k-s.be

Nijverheidsstraat 10, 1000 Brussel

02 894 74 63

Verantwoordelijke uitgever

An Piessens

Werkten mee aan dit nummer:

Peter Dekeyser, Wouter Vanderstede, Francis Vaningelgem, Lien Van Breda, An Piessens, Kaat Schaubroeck (coördinatie).

Overname van artikels uit Kind & Ruimte is geen probleem, mits expliciete bronvermelding.

Foto's, filmpjes en andere grafische elementen worden door het auteursrecht beschermd. Wil u ze reproduceren, dan moet u hiervoor de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming hebben van Kind & Samenleving.